

ע:

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

עין משפט
נר מצוה

יה א מיי פיו מלכות
ממרוס הלכה ב:
יה ב ג ד מיי פיו מל'
קדוש הדגס הל' א:
כ ה ו מיי פיו מל'
ממרוס הלכה ב:
בא ז מיי פיו מל'
כב ח מיי פיו מל'
כח ט מיי פיו מל'
כט ק מיי פיו מל':
ממרוס הלכה ב:

מסורת הש"ס

(א) ויקרי ליה על של עם
העמית שניתה תחבר דביקל
כ"כ גע"י ותיש חוסי' שנת
ס: דיה כל היולא ויין,
ז: נכס"ל: דבר שיהא,
ח: מיר ד. כחמות יי:
ט: שניעות כ. ויחל עו.
י: נכסרות מהי: ד) גע"י:
יא: למול כמו למו שניה:
יב: נכס"ל: (א) גע"י:
יג: אל רוחים לומר ליה שבר
לא נהא לוס לומר קל
(ד) ודער זה שייך לעיל
טמור א כחשנה: (ח) לעיל
טז: כהא דלמיר ריח בר
מולדה לא נכח שני מינות
הללו: (ט) גע"י שייך שם,
(י) גע"י כי תקן.

תורה אור השלם

- 1. ותקפחה עניי שניהם
וירעו כי ערפם הם
ויהפירו עלה אהנה
ויששו להם חגרת:
בראשית 13
2. דברי למואל מלך
משא אשר יסרתו אמו:
משלי לא א
משה בר יודר
3. מה ברי ומה בר בני
משלי לא ב
4. אל למלכים למואל
אל למלכים שונו וזו
ולדורוים אי שבר
משלי לא ד
5. כי בער אבירי מאיש
ולא ביתא אדם ל:
6. ונתח נח איש האדמה
ויער קרם:
7. ואמר אל זקי עיר
בנו זה סורר ומורה אינו
שמע בקולו וזלל וסבא:
דברים כא כ

הגהות הב"ח

(א) רש"י דיה שאין וכו'
ומדקרי ליה עין הדעת:

מוסף רש"י

שמביא יללה בר. זה
היה משה ונכוחו. ה.
שאין התינוק יודע בר.
זה תקלה עין הדעת ופשו.
אבל דביחא קעילית.
הגילה בלחמי מקום
ומכרת כיון ונכוחו מהו.
קעילית. על שם מקומה
ושכוחו כגו. ורש"י
דבש מירי נלע"י. מים
דבש שנקין ביתא ונכוחו
מהו.

שאין לך דבר שמביא יללה על אדם אלא יין. הלך מסתבחה דעל
ידו נקנסה מימה ונכיה לעולם: שאין הסינוק יודע וכו'. ומדקרי
ליה (ב) הדעת טוב ורע שמע מינה היינו חטים: דבר שנתקלקלו
בו נמקנו. מדת הקב"ה בחיזול שהוא מכה בו הוא מרפא גם בחוק
גם כמו וילת אלש ציוין (א) נאס (ד)
וכתיב (וכריה ב) וילי אהיה לה נאס
ה' מומת אלס סביב: למואל מלך.
שלמה המלך למואל מעשיו ומכמתו
להקב"ה. למואל שניהו) הוא כמו ירי
שמתי למו סי (א) מ: משא אשר
יסרפו אמו. פרשת מוכהה שהוכמתו
אמו: שפסחו על העמוד. להלקותו
ויסרו לשון מלקות כדלמרי' לקמן
(דף ע"א.) ויסרו אמו) זה מלקות ומכתי
שהיה רואה שהוא בעל הגאה ומרבה
כעבודתו הימה מוכמתו: אמו
גרמה לו. להיות רשע שהרי כבדך
לא יתלו המונה והיינו מה צרי למה
מגרסו לרין אחרך שאתה בני ולא נן
לכין: בר כעני. מעי גרמו לך
להיות בעל זורה ובעל כח שדקמתי
ונכנסתי שמשמי' יפה לולד ולגנו
ולחורו כדלמרינו כמס' נדה (דף לא).
שלשה מדשים האחרונים משמשי' יפה
לולד שמתוך כך ילא הולד מלונן
ומורו: אי שבר. כלומר אל רוחים
לומר ליה שבר לא נהא לומר לך:
בער אנכי מאיש. כההוא משא חמי:
זה אדם השאפו. שנכשל ציון ואמי
שמתי יומר מהן: שכולה סריקין.
רקוס שירגילוהו כןך אכל אלס
בנחורה אלס הגון ככי האי גוונא לא
ממשך ואינו נעשה בן סורר ומורה
וכנחורה ללחו מלוה קאמר: ה
קמ"ל. מתני' דלפי' כולה סריקין
כיון דלחמור השמא למלוה פטור
ולעולם דינו דבן סורר ומורה אינו
אלא כחבורת סריקין: אכל בעיבור
המדש. כדמפרש לקמן שהן נקבלין
עשרה או יותר ועולין בעלייה ואין
אסיפה זו אלא לפרסם הדבר שעברוהו
ולא לעיין דהא אין עולין אלא לאור
עיבורו דהיינו ליל מולאי שלשים וכבר
מעובר הוא דהא לא קדשו היום אל
המדש וקדשו אין שם כיום מחמת
דהיינו יוס שלשים ואחד למנת על כך
כדלמרי' (ריה ד' מה.) שלא צומת
אין מקדשין אותו ועוד דאי לקדושי
בשלשה סני: כספ דגן. ולא ידענא
משום מאי נקט פה דגן ושמענא
למעטוי פה אורו ודיוקן קא למי: יוס
עבורו הוא יוס שלשים שנעשה ממנו
חדש היוולד מעובר: אור יוס עבורו.
מולאי שלשים ולהדיע שעברוהו:

בה נתקנו. פי' בקונו' מדת הקב"ה בחיזול שהוא מכה בו מרפא
גם בחוק גם כמו וילת אלש ציוין (א) נאס (ד)
וכתיב (וכריה ב) וילי אהיה לה נאס
ה' מומת אלס סביב: למואל מלך.
שלמה המלך למואל מעשיו ומכמתו
להקב"ה. למואל שניהו) הוא כמו ירי
שמתי למו סי (א) מ: משא אשר
יסרפו אמו. פרשת מוכהה שהוכמתו
אמו: שפסחו על העמוד. להלקותו
ויסרו לשון מלקות כדלמרי' לקמן
(דף ע"א.) ויסרו אמו) זה מלקות ומכתי
שהיה רואה שהוא בעל הגאה ומרבה
כעבודתו הימה מוכמתו: אמו
גרמה לו. להיות רשע שהרי כבדך
לא יתלו המונה והיינו מה צרי למה
מגרסו לרין אחרך שאתה בני ולא נן
לכין: בר כעני. מעי גרמו לך
להיות בעל זורה ובעל כח שדקמתי
ונכנסתי שמשמי' יפה לולד ולגנו
ולחורו כדלמרינו כמס' נדה (דף לא).
שלשה מדשים האחרונים משמשי' יפה
לולד שמתוך כך ילא הולד מלונן
ומורו: אי שבר. כלומר אל רוחים
לומר ליה שבר לא נהא לומר לך:
בער אנכי מאיש. כההוא משא חמי:
זה אדם השאפו. שנכשל ציון ואמי
שמתי יומר מהן: שכולה סריקין.
רקוס שירגילוהו כןך אכל אלס
בנחורה אלס הגון ככי האי גוונא לא
ממשך ואינו נעשה בן סורר ומורה
וכנחורה ללחו מלוה קאמר: ה
קמ"ל. מתני' דלפי' כולה סריקין
כיון דלחמור השמא למלוה פטור
ולעולם דינו דבן סורר ומורה אינו
אלא כחבורת סריקין: אכל בעיבור
המדש. כדמפרש לקמן שהן נקבלין
עשרה או יותר ועולין בעלייה ואין
אסיפה זו אלא לפרסם הדבר שעברוהו
ולא לעיין דהא אין עולין אלא לאור
עיבורו דהיינו ליל מולאי שלשים וכבר
מעובר הוא דהא לא קדשו היום אל
המדש וקדשו אין שם כיום מחמת
דהיינו יוס שלשים ואחד למנת על כך
כדלמרי' (ריה ד' מה.) שלא צומת
אין מקדשין אותו ועוד דאי לקדושי
בשלשה סני: כספ דגן. ולא ידענא
משום מאי נקט פה דגן ושמענא
למעטוי פה אורו ודיוקן קא למי: יוס
עבורו הוא יוס שלשים שנעשה ממנו
חדש היוולד מעובר: אור יוס עבורו.
מולאי שלשים ולהדיע שעברוהו:

אחריו. אקדימו כמו חרפי ואפלי (פ"ז ד' ע"א.) אחריו ועלו בלילה היו יושנין שם ועושין הומה להשמיע קול וקאמר להו רבי
חייא להקדים ולעלות מנעוד יוס מעט כדי שיראו אותם עוברי דרכים כשהן עולין ויפרסמו והיינו דקמתי אין עולין לה בלילה
אלא כיום והאי דקמתי אין עולין לה כיום אעיקר מילתא קאי בהסעודה ומשאו וממתו של דבר בלילה הוא: אחריו וטוקו. כבקר
אל תאחרו לירד שהרואה אחכם יורדין בהסעודה מבין שיטנו שם כל הלילה ומתפרסם הדבר אלל הרואה אותם יורדין שלא
בהסעודה סבור שעבשו עלו ואין מבין הדבר: אכל מעשר שני. גב ממעות מע"ש וקנה כשר ויין ואכל דאי גב כשר ויין
עלמו אפי' לחולין נמי לא כדלמר (פ"ח) עד שיקה כשר בול ויאלל ויין בול וישתה (י) ומן החנוני: דכי אורחיה. כדרך מלומו נאמר
כבקר ובלאן וציון וכשכר כמע"ש (נכריס י): אכל נבלות ועריפות. לקמן יליף לפטורא: אכל כשר עוף. טהור פטור דלא חשיב דלא ממשך
במריה: פסח שקלים היינו עופות טמאים דכתיב בהם שקן הם (ויקרא יא.) רמשים הן שלשים. ועממא משום דלינו שומע בקולנו
בעין ולא זה שאף בקולו של מקום אינו שומע: ה טהורים חייב. כדמתן במתני' דליטריך לאשמעינן דפטור אשקיים: להשלים.
שאפילו אכל חרטימר כשר חמת מנהמה טהורה והשלמה לחרטימר מנשר עופות טמאים פטור משום דלינו שומע בקולו של מקום
דכוותה כטהורים מייחייב: לאיחויי טהורוי אכלים. דלע"ג דתקנתא דרבנן בעלמא הוא. דאי מרישא הוה לאמינא חבורת מלוה היינו כהנים
שאולקין קדשים או פסחים: טענים זכור. לע"ג דלא עבר אלל דרבינן: ועממא מאי. מפרט אדכר עבירה: אינו שומע בקולנו. מיעוטא
הוא ולאפוקי האי דלף בקולו של מקום אינו שומע: דיכלה קעילית. מאחורו מקום ואע"ג דמסכח לא מייחייב עליה דלא ממשך:

חייב

שאין לך דבר שמביא יללה לאדם אלא יין
ר' יהודה אומר (א) חטה היה שאין התינוק
יודע לקרוא אבא ואימא עד שיטעום טעם
דגן רבי נחמיה אומר תאנה היה שבדבר
שקלקלו בו נתקנו שנאמר ויתפרו עלה
תאנה ידברי למואל מלך משא אשר יסרתו
אמו אמר ר' יוחנן משום ר"ש בן יוחי מלמד
שכפארתו אמו על העמוד ואמרה לו ימה ברי
ומה בר בטני ומה בר נדרי מה ברי הכל
יודעים שאבך ירא שמים הוה עכשיו יאמרו
אמו גרמה לו ומה בר בטני כל הנשים של
בית אבך כיון שמתעברות שוב אין רואות
פני המלך ואני דחקתי ונכנסתי כדי שיהא
לי בן מזור ומלוכין ומה בר נדרי כל הנשים
של בית אבך היו נודרות יאה לי בן הגיון
למלכות ואני נדרתי ואמרת יאה לי בן
על

וריו וממולא בתורה והגון לנביאות אל למלכים
אל למלכים אמרה לו מה לך אצל מלכים ששוחים יין ומשתכרים
ואומרים למה לנו יאל ולרוונים אי שבר מי שכל רוי עולם גלויים לו
ישתה יין וישתכר איכא דאמרי מי שכל רווני עולם משכימין לפתחו ישתה יין
וישתכר אמר ר' יצחק מניין שחור שלמה והודה לאמו דכתיב כי בער אנכי
מאיש ולא בית אדם לי כי בער אנכי מאיש מנח דכתיב ויחל נח איש האדמה
ולא בית אדם לי זה אדם הראשון: אכל בחבורת מצוה: אמר רבי אבהו
אינו חייב עד שיאכל בחבורה שכולה סריקין והאגן תגן אכל בחבורת מצוה
אינו נעשה בן סורר ומורה מעמא דמצוה הא לאו מצוה אע"ג דלאו כולה
סריקין הא קמ"ל דאע"ג רכולה סריקין כיון דבמצוה קא עסיק לא מימשיך:
אכל בעיבור החודש: למימרא דבשר ויין מסקן והתניא אין עולין לה אלא
בפת דגן וקמנית בלבד הא קמ"ל אע"ג דאין עולין לה אלא בפת וקמנית ואיהו
אסיק בשר ויין ואכל כיון דבמצוה קא עסיק לא ממשך תנו רבנן דין
עולין בעיבור החודש פחות מעשרה בני אדם ואין עולין לה אלא בפת דגן
וקמנית ואין עולין לה אלא לאור עיבורו ואין עולין לה ביום אלא בלילה
והתניא אין עולין לה בלילה אלא ביום כדאמר רבי חייא בר אבא לבניה
יאריריו ועולו אחריו ופוקו כי היכי דלישמעו בכו אינשי: אכל מעשר שני
בירושלים: כיון דכי אורחיה הוא קא אכיל ליה לא ממשך: אכל נבילות וטריפות
שקצים ורמשים: אמר רבא אכל בשר עוף אינו נעשה בן סורר ומורה והא
אגן תגן אכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים אינו נעשה בן סורר ומורה הא
טהורין נעשה בן סורר ומורה כי תגן נמי מתני' ויהשלים: אכל דבר שהוא
מצוה ודבר עבירה: דבר מצוה תנחומי אכלים דבר עבירה תענית
ציבור וטעמא מאי אמר קרא אינו שומע בקולנו ולא בקולו של מקום:
אכל כל מאכל ולא אכל בשר שתה כל משקה ולא שתה יין וכו': אכל כל מאכל
ולא אכל בשר לאיתויי דביחא קעילית שתה כל משקה ולא שתה יין לאיתויי
דבש וחלב דתניא אכל דביחא קעילית ושחה דבש וחלב ונכנס למקדש
חייב

אחריו. אקדימו כמו חרפי ואפלי (פ"ז ד' ע"א.) אחריו ועלו בלילה היו יושנין שם ועושין הומה להשמיע קול וקאמר להו רבי
חייא להקדים ולעלות מנעוד יוס מעט כדי שיראו אותם עוברי דרכים כשהן עולין ויפרסמו והיינו דקמתי אין עולין לה בלילה
אלא כיום והאי דקמתי אין עולין לה כיום אעיקר מילתא קאי בהסעודה ומשאו וממתו של דבר בלילה הוא: אחריו וטוקו. כבקר
אל תאחרו לירד שהרואה אחכם יורדין בהסעודה מבין שיטנו שם כל הלילה ומתפרסם הדבר אלל הרואה אותם יורדין שלא
בהסעודה סבור שעבשו עלו ואין מבין הדבר: אכל מעשר שני. גב ממעות מע"ש וקנה כשר ויין ואכל דאי גב כשר ויין
עלמו אפי' לחולין נמי לא כדלמר (פ"ח) עד שיקה כשר בול ויאלל ויין בול וישתה (י) ומן החנוני: דכי אורחיה. כדרך מלומו נאמר
כבקר ובלאן וציון וכשכר כמע"ש (נכריס י): אכל נבלות ועריפות. לקמן יליף לפטורא: אכל כשר עוף. טהור פטור דלא חשיב דלא ממשך
במריה: פסח שקלים היינו עופות טמאים דכתיב בהם שקן הם (ויקרא יא.) רמשים הן שלשים. ועממא משום דלינו שומע בקולנו
בעין ולא זה שאף בקולו של מקום אינו שומע: ה טהורים חייב. כדמתן במתני' דליטריך לאשמעינן דפטור אשקיים: להשלים.
שאפילו אכל חרטימר כשר חמת מנהמה טהורה והשלמה לחרטימר מנשר עופות טמאים פטור משום דלינו שומע בקולו של מקום
דכוותה כטהורים מייחייב: לאיחויי טהורוי אכלים. דלע"ג דתקנתא דרבנן בעלמא הוא. דאי מרישא הוה לאמינא חבורת מלוה היינו כהנים
שאולקין קדשים או פסחים: טענים זכור. לע"ג דלא עבר אלל דרבינן: ועממא מאי. מפרט אדכר עבירה: אינו שומע בקולנו. מיעוטא
הוא ולאפוקי האי דלף בקולו של מקום אינו שומע: דיכלה קעילית. מאחורו מקום ואע"ג דמסכח לא מייחייב עליה דלא ממשך: